

מהספר העתידי **רמזי טעם עם טעם לשב"ח** מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

לע"נ ר' שמואל בן פרץ יצחק אחימן ולב"ע כ"ד בתמוז התשע"ד

וְשָׁמַעַי אִישָׁהּ (מרכא תביר) בְּיוֹם שְׁמַעְיוֹ וְהִחְרִישׁ לָהּ וְקָמוּ נְדָרֶיהָ וְאָסְרָהּ אֶשֶׁר
אָסְרָה עָלַי נְפִשָּׁה יְקָמוּ (במדבר ל, ח)

במשנה¹ נאמר: "הַפֶּרֶת נְדָרִים, כָּל הַיּוֹם. יֵשׁ בַּדָּבָר לְהִקָּל וּלְהִחְמִיר".

רע"ב מבאר: "כל היום - עד שתחשך, שנאמר ביום שמעו. והא דכתיב מיום אל יום, צריכא, דלא תימא ביממא אין בליליא לא, קמ"ל מיום אל יום דזימנין שיש לו זמן להפר מעת לעת, כגון אם נדרה בתחלת הלילה". ע"כ.

ונרמז בטעמים: **וְשָׁמַעַי אִישָׁהּ** (מרכא תביר), יש אריכות, שאפשר להפר בלילה, אם שמע בלילה, אך יש גם **שבר**, קיצור, שיכול להפר רק עד סוף אותו יום, ולא בלילה שאחריו.

שלום המאירי

וְשָׁמַעַי אִישָׁהּ בְּיוֹם שְׁמַעְיוֹ וְהִחְרִישׁ לָהּ וְקָמוּ נְדָרֶיהָ (מנח רביעי) (במדבר ל, ח)

הזמן המירבי של "ביום שמעו" הוא עשרים וארבע שעות, אם שמע בתחילת הלילה. ע"כ.

ונרמז בטעמים: **וְקָמוּ נְדָרֶיהָ** (מנח רביעי), צורת הטעם מנח היא כשתי אותיות י', והטעם רביעי רומז לארבע, בסך הכל עשרים וארבע.

שלום המאירי

וְשָׁמַעַי אִישָׁהּ יָנִיא אוֹתָהּ (מנח זרקא מנח סגול) וְהִפָּר אֶת נְדָרָהּ
אֶשֶׁר עָלֶיהָ וְאֵת מִבְּטָא שְׁפָתֶיהָ אֶשֶׁר אָסְרָה עָלַי נְפִשָּׁה וַיִּדְוֶה יִסְכַּח לָהּ (במדבר ל, ט)

במסכת אבות (ג, יג) שנינו: "רבי עקיבא אומר... נדרים, סייג לפרישות". רבי עובדיה מברטנורא מבאר: "נדרים סייג לפרישות - בזמן שאדם מתחיל בפרישות ומתירא שלא יעבור. מקבל עליו בלשון נדר שלא יעשה כך וכך וע"י כן הוא כובש את יצרו". אולם אם הסייג גדול מידי, הוא עלול להכשיל את האדם.

כך היה בענין הסייג של אדם הראשון "ולא תגעו בו", שה' לא ציוה, ובכך הכשיל הנחש את האשה². וכך אמרו (סנהדרין דף כט עא): "אמר חזקיה מניין שכל המוסיף גורע שנאמר אמר אלהים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו". ע"כ.

ונרמז בטעמים: **וְשָׁמַעַי אִישָׁהּ יָנִיא אוֹתָהּ** (מנח זרקא מנח סגול). בענין הנדרים נמצא כמה פעמים צירוף הטעמים **זרקא סגול**. הטעם **זרקא רומז בצורתו לנחש**. חטא האכילה מעץ הדעת, בפיתוי

¹ משנה נדרים י, ח.

² ראה אבות דרבי נתן פרק ראשון, ה: "איזהו סייג שעשה אדם הראשון לדבריו ... לא רצה אדם הראשון לומר לחוה כדרך שא"ל הקב"ה אלא כך אמר לה ועשה סייג לדבריו יותר ממה שאמר לו הקב"ה ... באותה שעה היה נחש הרשע נטל עצה בלבו אמר הואיל ואיני יכול להכשיל את האדם אלך ואכשיל את חוה. הלך וישב אצלה והרבה שיחה עמה אמר לה אם לנגיעה את אומרת צוה עלינו הקב"ה הריני נוגע בו ואיני מת אף את אם תגעי בו אי את מתה. מה עשה הנחש הרשע באותה שעה עמד ונגע באילן בידיו וברגליו והרתיעו עד שנשרו פירותיו לארץ".

מהספר העתידי **רמזי טעם עם טעם לשב"ח** מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

הנחש, היה עקב לשון הרע שדיבר הנחש³. הסגול, שלש נקודות, רומז על לשון הרע, עליה אמרו בגמרא (ערכין טו עב) כי היא הורגת **שלושה** אנשים: את אומרו, את מקבלו ואת האדם עליו דיברו. לעתים הנודר עושה זאת בלא מחשבה מספקת, אף אם כוונתו לטובה. התורה נתנה אפשרות להתיר או להפר נדרים בתנאים מסוימים, כך שלא ייגרם נזק גדול יותר, כמו שהיה בסייג שבענין עץ הדעת.

שלום המאירי

אֱלֹהֵי (אֵלֹא גֵרֵשׁ) מִסְעֵי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל (מנח רביעי) **אֲשֶׁר יָצְאוּ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם לְצִבְיָתָם בְּיַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן (במדבר ל"ג, א)**

מדוע נכתבו המסעות? רבי **עובדיה ספורנו** מבאר: "אלה מסעי. רצה האל יתברך שיכתבו מסעי ישראל להודיע זכותם בלכתם אחריו במדבר בארץ לא זרועה, באופן שהיו ראויים להכנס לארץ".

וכך מבאר הנביא (ירמיה ב, ב): "כֹּה אָמַר יְדֹד זְכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרֶיךָ אֲהַבְתָּ כְּלוּלִיתֶיךָ לְכַתֵּךְ אַחֲרֵי בְּמִדְבָּר בְּאַרְץ לֹא זְרוּעָה"⁴. ומבטיח הנביא בשם ה': "קִדְּשׁ יִשְׂרָאֵל לִידֹד רִאשִׁית תְּבוּאָתָה כָּל אֲכָלֶיךָ וְאַשְׁמוּךָ רָעָה תִּבָּא אֲלֵיהֶם נָאִם יְדֹד". כלומר כל אויבי ישראל יענשו בסופו של דבר. כך מדגים רבי דוד קמחי, **רד"ק** (ירמיה ב, ג): "וכל זרים אוכליו יש עליהם אשם. כן ישראל אף על פי שהקב"ה מביא עליהם האויב הוא נענש עליהם כי זוכר להם חסד נעורים שהוא חסד האבות כמו שראינו בסנחריב וכן בנבוכדנצר ולעונש ישראל נחרבה בבל כמו שכתוב". והנה זכות יוצאי מצרים מקיימת את ישראל בכל הגלויות, כדברי התורה (ויקרא כו, מד): "וְאִף גַּם זֹאת בְּהִיּוֹתָם בְּאַרְץ אֲבִיבֵיהֶם לֹא מֵאֲסִיתִים וְלֹא גְעֻלִּיתִים לְכַלֵּתָם לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתָּם כִּי אֲנִי יְדֹד אֱלֹהֵיהֶם:(מה) וְזִכַּרְתִּי לָהֶם בְּרִית רִאשִׁינִים אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לְהִיּוֹת לָהֶם לְאֱלֹהִים אֲנִי יְדֹד". ופירשו חז"ל (מגילה דף יא עא) "לא מאסתי ולא געלתי לכלותם. לא מאסתי בימי יוונים, ולא געלתי בימי נבוכדנצר, לכלותם בימי המן, להפר בריתי אתם בימי פרסיות. כי אני ה' אלהיהם בימי גוג ומגוג". הזכות הנצחית היא "וְזִכַּרְתִּי לָהֶם בְּרִית רִאשִׁינִים", ונראה לבאר כדברי **רבי מרדכי הכהן** מצפת, **שפתי כהן** (ויקרא כו, מה): "וזכרתי להם ברית ראשונים. מאי ראשונים אם הם האבות כבר נאמר. אם כן מאי ראשונים, ומאי אשר הוצאתי אותם, אלא זה הברית הוא מה שאמר הנביא (ירמיה ב', ב') זכרתי לך חסד נעוריך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה."⁵ ע"כ.

ונרמז בטעמים: **אֱלֹהֵי (אֵלֹא גֵרֵשׁ) מִסְעֵי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל** (מנח רביעי). הקב"ה זוכר לעם ישראל שהלכו (אזלא) אחריו, וזו היא ההבטחה המקיימת את ישראל גם כאשר הם **מונחים בארבע** הגלויות.

שלום המאירי

³ כשהנחש פיתה את אדם וחוה שיאכלו מעץ הדעת, הוא אמר להם שהסיבה שאלוקים ציווה עליהם לא לאכול מעץ הדעת היא שאלוקים לא רצה שהם יהיו יודעי טוב ורע כמוהו, שהרי כל אומן שונא בני אומנותו (בראשית ג', ה' וברש"י שם) ואלוקים לא רוצה לתת בידי האדם כוח לברוא עולמות.

⁴ ראה רש"י שם: "ומה הוא חסד נעוריך לכתך אחר שלוחי משה ואהרן מארץ נושבת יצאתם למדבר ואין צדה לדרך כי האמנתם בי".

⁵ המשך דבריו: "מיד כשנתן להם רשות לצאת מיד קיבלו אלהותו וידעו שלמדבר הם הולכים הם ובניהם וקטן וגדול וגם צידה לא עשו להם ובטחו על אלהותו והם הולכים על ידי עמוד הענן מקום שחונה שם חונים, ובנסוע הענן הם נוסעים, ומגמת פניהם אליו יתברך, אחרי ה' ילכו, זהו לכתך אחרי במדבר לא מקום זרע ותאנה ורימון, והם היו מורגלים על גנות ופרדסים שנאמר (בראשית י"ג, י') כגן ה' וגו', והניחו הכל והלכו אחרי קודם שאוריד להם המן, זהו הברית הראשונה שיש להם עלי כשהוצאתי אותם מארץ מצרים שנסעו באהבה גדולה, ובראות הקב"ה אהבתם אמרו חז"ל (רש"י שמות יב, לז) ויסעו מרעמסס סוכותה, מהלך מאה ועשרים מיל הוא ובאו לפי שעה מרעמסס סוכותה כשש ראשי תיבות גימטריא מאה ועשרים, והיו הולכים בחשק גדול לקבל התורה שנאמר (שמות יג, יח) וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים, אמרו חז"ל (זוהר ח"ב מ"ו.) לקבל התורה שניתנה לחמישים יום, זהו ברית ראשונים לקבל ברית התורה, לזה ראשונים שהם ראשונים לקבל אלהות, אני ה' נאמן ליפרע להם החסד שיש להם עלי, שהוא שהלכו אחרי במדבר, כל זה מרוב חיבתו לישראל".